

Pomudi se, dragi bravec, ker si me že tako dolgo sprem-
ljati blagovolil, tudi tukaj še ene trenutke z mano, in čuj.
kaj meni, tebi, in vsem potomcem zgodovina od tega kraja
govori in naznanuje.

Že ob časih vojská med Avstrijo in Benečansko repu-
bliko je bila dolina Koritenca, ki se odtodi pod Mangar-
tom in Velikim Verhom (Rombon) proti Bovcu vije, z Bo-
reškimi gradom (Čuša, bovška zatvornica, Flitscher Klause),
kaj imenitno in važno mesto. Leta 1797, ko je Napoleon I.
po padu Mantove urno se pomikal proti Beču, je bil Boreški
grad urno zopet sozidan. General Köblös ga je branil z
500 vojakov zoper francozke kerdela generalov Bon-a in Ver-
dier-a, pa po hrabrem upor, obkoljen (umzingelt) z gorami
od vseh strani, je bil zmagan, in padla je terdnjava sovraž-
nikom v last. — 12 let pozneje je namesti Boreškega grada
zadobil Prediljski verh, kjer ravno stojimo, imenitno in važno
nalogo. — Poprej še, ko so pomladi leta 1809 se med
Avstrijanci in Francozi pričele nove pule, je bilo našim treba
skrbeti, da bi v potrebi se sovražnikom vhod v Goratan
preprečil. Vsled tega je bilo sklenjeno Naborjetski in Pre-
diljski klanec s terdnjavami, baterijami in prekopi utrditi.

Naprava tega imenitnega dela je bila pri Naborjetu,
kakor nam je že znano, stotniku Hencel-u, na Predilu pa
stotniku Herman-u izročena. Delo tukaj je bilo memo Na-
borjeta veliko težavniše, ker lega te višine ni za obrambo
tako pripravna, kakor una. Manjka ji namreč ob cesti ster-
mih skal, ki bi kraj s stermino varovale. Postavil je ven-
dar Herman, kakor je mogel, leseno, deset sežnjev dolgo
in ravno tako široko kladaro. Poprej še, ko je bilo to delo
končano, se je unel vnovič vojske plamen, ki je svetil k
slavni zmagi naših čez Francoze pri Sacilu, kar nam je že
tudi od Naborjeta znano. Delo terdnjav je bilo toraj začasno
ustavljeno, Hencel in Herman sta hitela k glavni vojski, da
bi se udeležila njene slave. Krepko so postopali naši proti
Veroni, pa na Parskem je bil med tem nadvojvoda Karl pri-
siljen se umakniti. Okoliščine so zahtevale, da se donavska
armada pod poveljništvom nadvojvoda Karla, in talijanska
pod nadvojvodom Joanom združite, ki ste dozdej vsaka po-
sebej se bojevale. Umakovali so se tedaj naši počasi iz Ta-
lijanskega. Herman pa je mogel v tem zapuščenem terdnjavo
urno izdelati in v brambini stan uravnati. Oborožil jo je
zdaj s 10 topovi; 35 ljudi se odloči, da so stregli topovom;
dné 15. maja okoli poldne pa je prišlo 222 graničarjev slu-
žinskega polka pod poveljem stotnika Vitkoviča, kteremu se
je popoldan tistega dné še mala truma ravno tega polka
pod poveljništvom stotnika Jankoviča pridružila, ker je pro-
sila, naj bi jo v kladaro vzeli, — al zavoljo premalega pro-
stora je le malim bilo to dovoljeno. — S strelivom, hrano
in vodo se preskerbé za 6 tednov. Tudi taposada je bila
vzeta iz zadnjega odreda avstrijske vojske, toraj silno
trudna in oslABLJENA, al — akoravno jim je bilo teló trudno,
bil je duh jačji, ker ga je razgrevala ljubezen do vladarja
in slava domovine. Vidili smo pa že pri Naborjetu, kaj to
dvoje premore!

Imenitna in resnobna naloga je bila Hermanu in nje-
govim tovaršem izročena. Skrbeti jim je bilo, da bi ustav-
ljali in zadrževali sovražnika, dokler se glavna avstrijska
armada srečno ne umakne, razbere in opoči. Vseh oči so
bile obrnjene na malo terdnjavo Predila, ktero je varovalo
malo kerdelo junakov. Čakal jih je sila terd boj s celo mo-
gočno sovražno armado, ktera bo naše, kakor po domače
pravimo, lahko zmlela ko mlin moko. Al naj bo zmaga ali
skor gotova smert, neomagljivo in neoplašljivo je moglo ži-
veti v njih prepričanje, da posvečeni so domovini, in le čez
njih mertve trupla bo zamogel preriti sovražnik v oserčje
avstrijske carevine. — Posebno dobro je prevedil to Her-
man. Mil in velikovažen je bil toraj trenutek, ko se je na
Terbižu zadnjikrat poslovil in ločil od prijateljev svojih. „Osta-
nite z Bogom, dragi moji, in pomnite mene v svojih molit-
vah“ — jim reče v predčutji svoje bližnje smerti; „sam sem
si pozidal grob, v kterega se zdaj podam; nikdar več se

tù vidili ne bomo!“ — Hrabri junak! le prerresnične so bile
tvoje besede. (Dalje sledi.)

Jezikoslovne drobtinice.

Za nemško prislovico: „Hoffen und Harren macht Man-
chen zum Narren“ smo dosihmal prejeli od gosp. dr. H. C.:
„Marsikdo obnori, kdor zdihuje pa želi“; — od
gosp. J. T.: „Up in zanes je mnogim spodnes“; —
od gosp. J. M.: „Dolgo kdor snubi in čaka žené,
se rado poslednjič mu osli molé“, — in pa: „Kdor
čaka brez neha in v upih (upanj) živí, prerada
nazadnje mu sreča zaspí“. Gosp. M. nam je poslal
poslednje prislovici z zagotovilom, da niste skovane,
ampak zapisane kakor ju je slišal; le enmalo popravil ju
je in poslal za slovník z opazko: če mar kdo še za boljše
vé, naj jih razodene.

Kratkočasno berílo.

Národna pravlica.

Enkrat je imel oče tri sine: Petra, Pavla in Jakata. Vsi
trije so si žen iskali. Čuli so, da v deveti deželi je silo
bogata deklica, ktera pa se noče omožiti. Njeni oče pa jo
je vedno silil, naj si moža poišče, in ker ji nikoli zastran
tega mirú ni dal, je naposled vendar privolila. Ali strašno
čudno navado je imela, kakoršne menda noben človek na
zemlji nima, namreč, da se nikdar ni zasmejala. Še
tako smešna reč je ni mogla v smeh pripraviti, in ker si
je bila tega svesta, je rekla: „Naj bo, — temu čem roko
dati, kdor me bo v smeh pripravil“.

Marsikter snubač je bil že zastonj daljno pot storil, pa
kaj, ko bi bilo še samo, — al hudobna deklica je še dala
poverh vsacemu ušesa porezati, češ, kaj me nadleguješ, če
me ne moreš v smeh pripraviti.

Peter in Pavel pa se niste dala s tem strašiti, ker mi-
kali so ju kupi zlata in zale lica. Tedaj si kupita konja
ter se napotita v deveto deželo. Al tudi Jaka bi bil rad bo-
gato ženo dobil in si misli, morda mene sreča išče. Pa brata
ga nista hotla sabo, ker sta menila, da mu je malo manjka.
On jo pa bos, razoglav in golorok za njima peš vreže, toda kmali
ga jamejo noge boleti in več ne more. Brata mu dalje od-
ideta. Kaj če? Najde na poti lesen obroč. Naglo prične brata
nazaj klicati: „čujta! nata! glejta! kaj sem našel“ — pravi
in kriči Jaka. Ga počakata, pa ko jima obroč pokaže, se
smejaje konjiča spodbodeta in kmali sta deleč pred njim.
Zdaj najde Jaka vého, in zopet jame upiti: „Draga bratica!
lepo vaji prosim, počakajta me; še nikoli nista tako lepe stvari
vidila kakor sem jo tlé našel. O kako je lepo!“ Brata res
počakata. In ko jima pokaže vého, se zjezita in ga dobro
ozmerjata ter urno naprej jezdita. — Zopet se Jaka enmalo
odpočije, ter jo urno za njima korači. Ali konj je urniši kot
človek, tedaj je reva zopet zaostal. Vés klavern gré memo
germa; iz tega sferčí tica, ki je na gnezdú sedela. Jaka
gré in vzame gnezdo z mladiči. Na vés glas se spet dere
in kliče brata, naj ga počakata. Ta pa ga nočeta več sli-
šati. Al Jaka ne neha upiti: „Glejta, glejta, o preljuba zlata
bratica! gotovo je ni na svetu tako lepe stvari, — v voljni
posteljci se giblje, čivka in zeva; čakajta, čakajta, gotovo se
ne bota kèsala!“ — Bog ti vedi, kaj je zopet dobil — pravi
Pavel — morda je res kaj posebnega. Naj bo, še zdaj ga
počakajva“. In res ga počakata. Jaka se kmali prismeja z
gnezdom v roci. „No, vidita, kako je to mično!“ „O ti pé-
kvati cigan!“ — zarencí Peter — da nama pot tako kratí“,
ter skoči s konja in ga počí za uho. Jaka se joče in se
vsede pod staro bukev. „Molči, Peter! ker te je moje uho
tako serbelo, glej, da te ne bodo tvoje še bolj“.

Potem, ko se je bil dobro odpočil, gré dalje polagoma,
obroč čez ramo, vého v žepu, gnezdo v njedrii. Bratov ni
več vidil. Čez dolgo pride do lepega lepega gradú. Ravno
je hlapec konje napajal in Jaka zagleda med njimi konja
svojih bratov. „De te šmentaj! kaj smo že tù?“ Stopi v vézo